

Täysistunto

Torstai 3.3.2016 klo 16.00—19.08

4. Lakialoite laiksi alkoholilain 58 §:n 3 momentin kumoamisesta

Lakialoite LA 6/2016 vp Antti Kaikkonen kesk ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valio- kuntaan.

Keskustelu

18.17 **Antti Kaikkonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys lakialoitteestani, ja esittelen, mistä siinä on kysymys.

Todettakoon ensiksi kuitenkin, että raittiutus on hyvä valinta ja alkoholia käyttävillä sivistynyt kohtuukäyttö on hyvä valinta. Alkoholinkulutuksen lisäämisen sijaan tämä lakialoite pyrkii kannustamaan yleisöä sivistyneempään ja sosiaalisempaan alkoholikulttuuriin sekä helpottamaan kulttuuritapahtumien järjestäjien taakkaa. — Pahoittelen, minulla on lievää flunssaa, mutta toivottavasti äänestä saa selvän siitä huolimatta.

Arvoisa puhemies! Yleisötapauksissa ei Suomessa saa nauttia omia alkoholijuomia edes silloin, kun järjestäjä ja poliisi sen omasta puolestaan sallisivat. Ennen vuotta 2013 alkoholi-, kokoontumis- ja järjestyslakia tulkittiin alueellisesti vaihtelevasti siten, että toisilla alueilla painotettiin alkoholilakia ja toisilla järjestyslakia. Tällöin yleisötapauksia sitovat käytännöt omista juomista eivät olleet yhteneväiset. Vuonna 2014 Valviran huomautuksen jälkeen alkoholilain soveltaminen yhtenäistettiin koko maassa noudattamaan alkoholilain 58 §:n 3 momenttia, joka säättää julkisten tapahtumien nauttimiskiellosta. Momentti on ollut samassa hengessä voimassa aina väkijuomalaista lähtien vuodelta 32. Aika ja henki ovat muuttuneet 80 vuodessa merkittävästi, mutta nauttimiskielto julkisissa tilaisuuksissa on pysynyt voimassa.

Jättämässäni ja 22 muun kansanedustajan allekirjoittamassa lakialoitteessa esitetään, että alkoholilain 58 §:n 3 momentti kumotaan. Voimaan jäävät yhä edelleen kokoontumislaki sekä järjestyslaki, jotka molemmat mahdollistavat poliisin ja järjestäjien oikeuden joko sallia tai kieltää omien juomien nauttiminen yleisötapauksissa. Lainsäätäjä ei tätä etupainotteisesti ja kategorisesti siis kieltäisi, sillä paikalliset toimijat tuntevat alueensa parhaiten ja tuntevat nämä tapahtumat, mistä tässä on kysymys, ja voivat arvioida siellä, sopiiko kyseiseen tapahtumaan se, että omia eväitä tuodaan, vai eikö sovi.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön alkoholilain arviomuistio vuodelta 2013 esittää, että nykyisen alkoholilain nauttimiskielto siirrettäisiin kokoontumislakiin. Asiantuntijalausunnat ovat mediassa tukeneet sitä, että yleisötapauksien nauttimiskielto poistettaisiin kokonaan ja päätös omien juomien sallimisesta jätettäisiin juuri järjestäjälle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

ja poliisille. Kokoontumislain 23 § säättää, että järjestäjällä ja poliisilla on oikeus kieltää päihdyttävien aineiden hallussapito yleisessä kokouksessa tai yleisötilaisuudessa. Järjestyslain 4 § puolestaan sallii päihdyttävän aineen nauttimisen puistossa tai muulla siihen verrattavalla yleisellä paikalla siten, että nauttiminen sekä siihen liittyvä oleskelu ja käyttäytyminen eivät estä tai kohtuuttomasti vaikeuta muiden oikeutta käyttää paikkaa varsinaiseen tarkoitukseensa. Näiltä osin kokoontumis- ja järjestyslaki ovat tarkoituksenmukaisia ja riittäviä määrittämään alkoholijuomien nauttimisen rajoituksia yleisötilaisuuksissa. Silloin kun alkoholijuomien nauttimisesta ei poliisin näkemyksen mukaan koidu muille läsnäolijoille haittaa, tulisi järjestäjän halutessaan voida sallia yleisön omien juomien nauttiminen myös julkisessa tilaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen tarkoitus ei ole sallia omia juomia kaikilla festivaaleilla. Ei ole tarkoituksenmukaista tai millään tavalla mielekäästä, että omat juomat sallittaisiin suurilla, etenkin nuorten suosimilla festivaaleilla, joilla jo nyt on päänvaivaa päiheteistä. Toisille festivaaleille oma alkoholin myynti taas saattaa olla merkittävä tulonlähde. Kaikki festivaalit eivät myöskään halua sallia omia juomia, koska kulttuurikokemuksen lisäksi kävijöille halutaan esimerkiksi tarjota ensiluokkaisia ruoka- tai juomakokemuksia. Muitakin perusteluja voi olla. Kaikki edellä mainitut vaihtoehdot sekä muut syyt kieltää omat juomat ovat täysin päteviä ja lakimuutoksen jälkeenkin täysin mahdollisia. Järjestäjillä ja poliisilla säilyisi edelleen mahdollisuus päättää itse parhaaksi näkemästään alkoholipolitiikasta kussakin tapahtumassa, eli arvio olisi paikallinen ja tapahtuman hengen mukainen.

Lakialoitteen ydin onkin juuri siinä, että lainsäätäjä, me täällä, ei etupainoisesti ja kategorisesti kiellä omia juomia yleisötapahtumissa. Päinvastoin, lakialoite vapauttaisi paikalliset toimijat, kulttuurijärjestäjät, kunnat ja poliisin pohtimaan yhdessä oman alueen kulttuurin, elinkeinon ja turvallisuuden kehittämistä. Voimme hyvin olettaa, että kunkin tapahtuman kohdalla paikalliset toimijat yhteistyössä tietävät parhaiten, minne alkoholi sopii ja minne ei. Ja toki yleisö voi ihan itse päättää sen, ottaako omia eväitä mukaan vai eikö. Jos ei halua, ei todellakaan ole pakko. Tämä mahdollistaa myös sen, että tuodaan vaikkapa alkoholittomia juomia. Niitäkin kuulemma nykyään ratsataan, kun tilanne on mikä on. Jos joku haluaa tuoda Mehukattia, niin näitäkin on kuulemma maahan kaadettu. Arvoisa puhemies, ei ole myöskään syytä olettaa, että yleisö merkittävässä määrin painostaisi järjestäjiä omien juomien sallimiseen, vaikka laki siltä osin muuttuisikin. Ei näin ollut myöskään ennen vuotta 2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen mukaan kulttuuritoimijat kokevat alkoholin nauttimista ja anniskelua koskevan lainsäädännön raskaaksi ja kuormittavaksi. Tämä lakialoite saattaa madaltaa järjestäjien kynnystä järjestää esimerkiksi yhteisöllisiä ilmaistapahtumia, joissa järjestäjien energia ei mene piilopullojen torjumiseen vaan rennon ja ehkä älykkäänkin yhteisen olemisen luomiseen. Tämän takia Suomessa tulisi vapauttaa alkoholilainsäädäntöä tältä osin ja helpottaa kulttuuritoimijoiden ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vähentämällä tarpeetonta sääntelyä ja purkamalla vanhentuneita normeja. Tältä osin lain tulisi siis olla ennemmin mahdollistava kuin mahdollisuuksia rajaava.

Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että suomalainen alkoholikulttuuri on muuttumassa ja ehkä jopa fiksumpaan suuntaan. Nuoret juovat vähemmän ja aikuiset sivistyneemmin, tämä hyvä. Kulttuuritapahtumiin tullaan nauttimaan vapaa-ajasta ja kulttuurista, ei humalahakuisesta juhlimisesta. Oman viinin salliminen nautittavaksi viltin ääressä eväiden lomassa monessa tapauksessa lisää yleisön viihtyvyyttä ja kannustaa suomalaisia sivisty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

neempään alkoholikulttuuriin. Puhun siis niistä ihmisistä, jotka alkoholia haluavat käyttää. Kaikki eivät halua ja hyvä niin. On paljon mielekkäämpää, että alkoholia nautitaan rauhallisesti eväiden lomassa viltillä eikä erillisessä karsinassa pelkän tuopin äärellä, mikä tilanne nyt tuppaa olemaan. On myös niin, että suomalaista alkoholinkulutusta tulee ohjata pois kotien yksinäisyydestä kohti sosiaalisempaa ja sitä kautta oletettavasti vähentyneempää alkoholinkäyttöä.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteen peräämä mahdollisuus päättää omista juomista paikallisesti onkin hyväksi todettu käytäntö. Eräät piknikhenkiset kesäfestivaalit noudattivat omat juomat sallivaa käytäntöä vuosikymmeniä, kunnes Valvira muutama vuosi sitten teki mainitsemani huomautuksen asiasta. Festivaalit pakotettiin siten muuttamaan hyvin toimineita käytäntöjään ja esimerkiksi rajaamaan entistä isomman osan festivaalialueesta anniskelukäyttöön, vaikka alkoholista johtuvia järjestyshäiriöitä ei näissä tapahtumissa edes juurikaan ollut. Perinteisesti nämä festivaalit, kuten Pori Jazz ja Järvenpään Puistoblues, ovat kuuluneet Suomen kymmenen kokonaiskävijämäärältään suurimman festivaalin joukkoon. Pidettyjä festivaaleja, pidettyjä tapahtumia. Uuden toimintamallin takia festivaalista riippuen yleisökato on ollut paikoitellen mittava, jopa toimintaa uhkaava. On ollut myös merkkejä siitä, että humalahakuisuus on näillä festivaaleilla jopa kasvanut alkoholin siirryttyä anniskelualueelle pois arkipäiväisemmän ja yhteisöllisemmän piknikhengen ääreltä. Samalla porttia ennen tempaistaan tukevammat humalat tai alusvaatteisiin piilotetaan väkevämpiä viinoja alueella nautittavaksi, näin kerrotaan. Tähän suuntaan alkoholikäyttäytymistä ei pidä viedä. Pori Jazz ja Puistoblues ovat olleet erinomaisia esimerkkejä siitä, kuinka paikallisen poliisin ja festivaalijärjestäjän hyvä yhteistyö voi tarkoittaa samalla sekä sallivaa, rauhallista että onnistunutta festivaalia, vaikka omat juomat olisi sallittu. Toki jokaiseen koriin mahtuu joku mätä omena, mutta ylivoimaisin valtaosin molemmat mainitsemani festivaalit olivat miellyttäviä sekä viinien että Mehukatin nautiskelijoille.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä: Suomalaisten festivaalien lipunmyyntimäärät ja ilmaistapahtumien kävijämäärät ovat jo vuosia kasvaneet merkittävästi. Festivaalit ovat samalla sekä valtava yhteisöllinen voimavara että merkittävä kulttuurillinen ja taloudellinen piristysruiske monelle paikkakunnalle. Kumoamalla vanhentunut yleisötapahtumien nauttimiskielto parannetaan uusien ja vanhojen kulttuuritoimijoiden omaehtoisia toimintaedellytyksiä ja kannustetaan paikallisia toimijoita oman alueensa kulttuurin kehittämiseen hyvässä yhteistyössä viranomaisten kanssa. Samalla luodaan alkoholikulttuuria, joka pyörii yhdessä olemisen ja sivistyneen kulttuurista nauttimisen ympärillä, ei päihtymisen tai humalahakuisuuden ympärillä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä lakialoite saa taakseen myötätuulta ja se otetaan osaksi alkoholilain kokonaisuudistusta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoroja otetaan tässä muutama, otetaan edustaja Jalonen ensin.

18.28 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakialoittehan oli jo viime kaudella esillä, ja kiitos edustaja Kaikkoselle siitä, että sinnikkäästi jatkaa tätä työtä, mitä viime kaudella jo yhdessä tehtiin. Tämähän tuli esille tosiaan silloin, kun Pori Jazz pakotettiin muutoksen eteen, ja niin kuin edustaja Kaikkonen tuossa sanoi, Jazzeilla ei oikeastaan ikinä ole ollut minkäänlaisia alkoholiongelmia, liiaksi päihtyneitä ei ole ollut oikeastaan kuvassa lainkaan, ja festari on ollut hengeltään vauvasta vaariin. Siellä on to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

siaan ollut lastenvaunuista lähtien ihmisiä paikalla, ja kaikki ovat mahtuneet paikalle. No nyt, kun tämä epäonnistunut ohjaus tehtiin, siellä on ollut ensimmäiset ongelmat, ja tämä on erinomainen huono esimerkki siitä, mitä nykyisellä tiukalla alkoholipolitiikalla tehdään.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuorot jatkuvat.

18.29 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse allekirjoittaneena ja lakialoitetta kannattavana on helppo yhtyä myös edustaja Jalosen näkemyksiin, mitä tapahtui Pori Jazzeilla. Sen Valviran päätöksen jälkeen kun vieraili alueella, niin en ole koskaan niiden käyntikertojeni myötä nähnyt niin paljon humalaisia tällä festivaalilla kuin siinä vaiheessa. En nyt tietysti ole aivan samaa mieltä edustaja Jalosen kanssa siitä, etteikö siellä joku joskus olisi vähän liikaakin tuiskeessa siihen porukkaan nähden, mutta niistä iltapäivien ennenaikaisista konserteista Kirjurinluodossa täytyy sanoa, että ne olivat mannereurooppalaisen oloisia, viihtyisiä tapahtumia, missä oli kyllä anniskelualueita, mutta ihmiset tulivat sinne perheineen ja viettivät yhdessä aikaa, ja siinä mielessä suhtaudun erittäin myönteisesti ja toiveikkaasti, että tämä kokonaisuudistuksessa huomioitaisiin.

18.30 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kaikonen on todellakin hyvällä asialla tässä. Meillä Suomessa on ihan liian vähän tämäntyyppistä kulttuuria, jossa yhdessäoloa rennosti ja luontevasti musiikin ja kulttuurin äärellä suositaan, ja nämä tapahtumat, jotka tässä aloitteen yhteydessä on mainittu, ovat todellakin olleet historiallisesti hienoja ja tässä mielessä merkittäviä, että ne ovat yhdistäneet sukupolvia ja perheitä, ystäväpiirejä yhdessä piknikille hyvän musiikin ja kulttuurin äärelle. Olen itse havainnut aivan saman ilmiön kuin tässä edellä puhuneet, että nyt tämä uusi säädännön tulkinta on johtanut siihen, että jonotetaan sitten siellä anniskelualueella, ja sinne itse asiassa se musiikkikään ei kuulu niin hyvin, jää suuri osa siitä tapahtumasta elämättä ja kokematta. Toivon todella, että tämä asia nyt viimein tällä kaudella voisi mennä eteenpäin ja että tässä tulkinta olisi sen mukainen, (Puhemies koputtaa) mitä tämä nykypäivän eurooppalainen kulttuuri Suomeltakin odottaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen puhujalistaan.

18.32 **Mikko Alatalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On joskus sanottu, että juodaan musiikki hyväksi ja tyttö tai poika kauniiksi, mutta täytyy sanoa, että tämä meidän alkoholikulttuuri on kehittynyt kuitenkin tuolla festareilla, ja voi kysyä aiheellisesti, pilataanko Suomen festarit kielloilla. Kohta kielletään hauskanpitokin. Ihan noin taiteilijan näkökulmastakin voin sanoa, että on huomattavasti parempi se, että meillä olisi tällainen piknikkulttuuri, missä ihmiset tosiaan siellä viltillä ja eväiden kanssa nauttivat alkoholia. Itsekin olen ollut Pori Jazzeilla muun muassa tällaisella mukavalla seurueella useammankin kerran, ja nyt kun sitten pitää mennä sinne kaljakarsinaan, niin onhan se aika hankala juttu, ja tosiaan siinä juuri voi käydä niin, että se alkoholinkäyttö jopa on rajumpaa, toisin kuin Valviran tarkoitus on ollut, se on mennyt toiseen suuntaan. Järvenpään Puistoblues on myös yksi tällainen hyvä tapahtuma, josta toivoisin, että tämä olisi ol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

lut vapaampaa ja paikalliset yrittäjät voisivat itse päättää tästä asiasta. Muutenkin olen sitä mieltä, että alkoholin juomisen täytyisi olla valvottua sillä tavalla fiksusti, että se ei ole sitä kotijuomista niinkään vaan enemmän siellä paikan päällä, missä itse kulttuuriakin nautitaan.

18.33 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kaikkonen tässä aloitteessaan kannustaa suomalaisia eurooppalaisiin kulutustottumuksiin ja sosiaaliseen yhdessäoloon, ja se on oikein kannatettava lähtökohta tähän suuntaan. Toivoisi alkoholinkulutuksen ja tällaisen festarikulttuurin kehittyvän, ja lupaavia piirteitä varsinkin nuorten osalta on havaittavissa, ja toivotaan, että mekään emme ole vielä menetetty sukupolvi siinä suhteessa. Viime vaalikaudella pyrittiin tekemään alkoholilain kokonaisuudistus, se jäi lyhyeksi, ja nyt työtä jatketaan tällä vaalikaudella. Itse kannatan ja luotan ihmisten valintakykyyn, harkintaan, mutta kokemukset kyllä osoittavat, että kaikilta osin siihen ei täysin voi luottaa, ja tähän asiaan palaan vielä tarkemmin puheenvuorossani.

18.34 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täydennyksenä vielä siihen, että toki näitä yksittäisiä tapauksia oli aikaisemminkin, että oli hieman liikaa otettu, mutta se oli todella harvoin ja nimenomaan näillä areenakeikoilla, mikä tällainen pikniktapahtuma on. Mutta tosiaan, tämän omien alkoholijuomien tuonnin kiellon jälkeen tilanne meni jopa niin pahaksi, että tiedän henkilöitä käännetytyn portilta liian humalatilan takia. Eli otettiin pohjia niin paljon, ettei edes päästy alueelle, ja tosiaan tämä piknikkonserttihenkin tilaisuuden, kulttuuritapahtuman tilaisuuden, henki on muuttunut. Nyt on aika korjata tämä virhe ja alkoholipolitiikan kokonaisuudistuksen yhteydessä tehtävä tämä korjausliike, vaikka edustaja Kaikkosen (Puhemies koputtaa) esittämällä mallilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten puhujalistaan.

18.35 Kauko Juhantalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun eduskuntatyön korkealle arvostava ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja tekee aloitteen sisäpolitiikasta ja alkoholipolitiikasta, sen pitää olla myös erittäin vakavasti arvioitu, niin kuin tässä edustaja Kaikkosen tekemässä aloitteessa on tapahtunut. Se on hyvin ajankohtainen ja liittyy alkoholilain kokonaisuudistukseen, ja kannatan sitä lämpimästi täällä käytettyjen muiden puheenvuorojen tapaan. Juuri tämä hienosti lausuttu lause tässä välissä kuvaa tämän tilanteen: "Suomalainen alkoholikulttuuri on muuttumassa: nuoret juovat vähemmän ja aikuiset sivistyneemmin. Kulttuuritapahtumiin tullaan nauttimaan vapaa-ajasta ja kulttuurista, ei humalahakuisesta juhlimisesta. Oman viinin salliminen nautittavaksi viltin ääressä eväiden lomassa lisää yleisön viihtyvyyttä ja kannustaa suomalaisia sivistyneempään alkoholikulttuuriin."

Tässä on sisäistettynä se, mistä nyt on kysymys. Tämähän liittyy tietysti meidän alkoholilain kokonaisuudistukseen sikäli, että nyt se on hyvin ajankohtainen ja pitäisi toteuttaa. Kun ajatellaan ministeri Rehulan tekemää alustavaa selvitystä tuosta uudesta lainsäädännöstä, täytyy muistaa, että siinä on eräitä raameja, joiden puitteissa meidän on liikuttava. Ensimmäinen raami on hallitus sopimus, joka tämän hallituskauden aikana sitoo sitä rajoittaan: Alkon monopoli on säilytettävä. Toinen on tietysti monien asiantuntijoiden esiin tuoma terveyspolitiikka. Näissä rajoissa meidän pitää liikkua ja katsoa myös tällä tavalla maallista käytäntöä, missä meidän verorahamme liikkuvat ja missä niitä voitaisiin säästää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

Tämä tulee laveammin esiin tämän lain uudistamisessa siten, miten me suhtaudumme alkoholipolitiikkaan. Minusta nykyaikainen ihminen on niin sivistynyt ja tavat ovat muuttuneet, että hyväksyisin väkevien oluiden myynnin vähittäiskaupassa ja suhtaudun myönteisesti tilaviinien ja pienpanimoiden oluen myyntiin sieltä laitoksesta. Sen sijaan viinit eivät sovi siihen kategoriaan, johon olemme hallitusohjelmassa sitoutuneet, eivätkä myöskään siihen, että Alkolla on erinomaiset, hienot viinivalikoimat. Ne säilyttäisin viinakaupassa, Alkossa, enkä tuolla S:n ja K:n hyllyillä muutaman viinipahvilaatikon joukossa.

Tämä on nykypäivän kulttuuria siten, että kyllä nykyaikainen ihminen mieltää, miten ja millä tavalla se haluaa. Me haluamme siirtyä mietoihin ja haluamme näissä rajoissa liikua. Silloin kun seuraa, miten masentavaa on katsella laivoilta kärrättäviä suomalaisia vahvoja oluita, jotka on viety ulkomaille ja kärrätään masentavan näköisesti takaisin suomalaisten juotavaksi, niin miksei niitä voisi ostaa siitä kyläkaupasta eikä lähteä sen vuoksi Tallinnassa käymään ja ottaa vielä kunnon känni siinä matkalla, mennessä tullen? Tämä on aika tavalla nykypäivään sopimatonta.

Mutta tämä, mitä edustaja Kaikkonen ja täällä monet muut ovat esittäneet, niiden argumenttien valossa, joita tässä on esitetty, on aivan sitä, mitä lämpimästi kannatan. Meillä on jokaisessa puolueessa täällä eduskunnassa vähän eriarvoisesti alkoholipolitiikkaan ja viineihin ja viinoihin suhtautuvia, mutta yhä enemmän kansalaismielipide on avartunut, ja mitä enemmän matkustamme ja näemme muita maailmoja, ei pelkästään Euroopassa, niin kyllä nykypäivän suomalaiset kuitenkin käyttäytyvät yhä enemmän siten kuin ovat nähneet muuallakin maailmalla käyttäytyttävän.

Mitä tulee näihin konsertti- ynnä muihin tapahtumiin: Kyllä aika häiritsevää on se, jos siellä piknikrauhassa esimerkiksi perheen kanssa tai muuten hyvien ystävien kanssa istuu ja nautiskelee sitä omaa viiniään, kun siellä koko ajan ravaa kavereita sinne karsinaan, jossa myydään sitä viinaa, edestakaisin. Ei sekään ole sellaista kulttuurista ja hyvästä musiikista nauttimista.

Minä pidän tätä hyvänä aloitteena, ja toivotaan läpimenoa.

18.41 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos edustaja Kaikkoselle tästä aloitteesta, joka on ihan selvästi laadittu kypsällä tavalla ja jossa on huomioitu sekä suomalainen historia, vähän tulevaisuuden trendejä että niitä toivottavia näkymiä, mihin suuntaan me kaikki toivomme alkoholiasioiden tässä maassa kehittyvän.

Katson tässä vähän laajemmin tätä alkoholilain kokonaisuudistusta. Tietysti tämä Kaikkosen aloite liittyy omalla tavallaan hyvin läheisesti siihen. Tavoitteena on helpottaa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Yksi osa sitä ovat kulttuuritapahtumat, festarit, niin kuin tässäkin aloitteessa ovat olleet. Se on oikein kannatettavaa. Kannatan turhan tiukan normiston säännöksiä keventämistä. Esimerkiksi asiakaspalvelua koskevia säännöksiä ravintoloissa voidaan varmasti joiltakin osin helpottaa.

Nyt kun tämä alkoholilain kokonaisuudistus on lähestymässä, niin meitä on monelta suunnalta kovasti informoitu, lobattu ja olen ollut havaitsevinani jonkinlaista riehakkuutta positiivisessa ja vähän kielteisessäkin mielessä. Näistä faktoista haluaisin nostaa esille joitakin kohtia.

Suorat kustannukset alkoholista yhteiskunnalle ovat arviolta noin 1,3 miljardia euroa, ja jos mukaan lasketaan välilliset kustannukset, mitä tulee onnettomuuksiin, poissaoloihin, sairastumisiin, ennenaikaisiin kuolemiin, väkivallantekoihin, näin pois päin, niin kustannukset nousevat 5—7 miljardiin euroon. Jos katsotaan tilastoja taaksepäin, niin on aina ol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

lut niin, jos taloutta ajatellaan, että kulutuksen nousu on suorassa yhteydessä kustannusten nousuun, siis niihin kustannuksiin, mitä yhteiskunnalle tulee.

Sitä taustaa vasten on hyvin tarkkaan harkittava, minkälaisia muutoksia olemme valmiit ottamaan. Muutoksia tarvitsee tehdä, mutta olisin niiden kokemusten valossa, mitä Suomessa on, sillä lailla pidättyvä, että liian nopeisiin muutoksiin ei ole syytä kertaheitolla mennä. Alkoholikulttuuri ja kulutustapamme kehittyvät hitaasti. Ne kehittyvät hyvään suuntaan, niin kuin on tässä moneen kertaan todettu, Juhantalo kertoi siitä.

Jos saatavuutta muutetaan eurooppalaiseen, eteläeurooppalaiseen suuntaan kertarysäyksellä, niin se ei tarkoita sitä, että kulutuskäyttäytymisemme muuttuu kertarysäyksellä eteläeurooppalaiseksi. Sen takia esimerkiksi ajatukseen siitä, että siirtäisimme väkeviä tai viinejä saataville vähittäiskauppoihin, ruokakauppoihin, suhtaudun varauksella. Se on aika kova askel, joka hyvin suurella todennäköisyydellä johtaa kulutuksen nousuun. Vuonna 69, kun keskiolut tuotiin ruokakauppoihin, taustalla oli tutkittua tietoa ja ajatus oli, että keskiolut korvaisi kirkkaiden kulutuksen. Näin ei valitettavasti käynyt. Mitä tapahtui? Kirkkaiden kulutus pysyi ennallaan, ja päälle tuli keskioluen kulutus, ja kulutus suorastaan räjähti kasvuun. Tällaisiin muutoksiin ei ole varaa.

Alkon asemaa haluan korostaa. Jos viinit tulevat ruokakauppoihin, se tarkoittaa vääjäämättä sitä, että Alko joutuu karsimaan rajusti 350 myymälän verkostoa. Meillä on erinomainen alkoholimyymälöitten verkosto, asiantunteva henkilökunta, tuhansien viinien ja muiden tuotteiden valikoima. Jos myynti siirtyy ruokakauppoihin ja Alkon myymälöitä vähennetään, niin kulutusvaihtoehdot rajaantuvat.

Eli yhteenvetona: rauhallisia muutoksia, suunta on oikea, mutta ei mennä liian nopeilla muutoksilla eteenpäin, koska riskit ovat todella suuria. — Kiitos.

18.46 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Meinasin tyytyä 2 minuutin puheenvuoroon tuolta paikaltani, mutta kun edustaja Kiuru avasi takaovenkin, niin on pakko käyttää muutama muukin alkoholipolitiikkaan liittyvä puheenvuoro. Harmittelen, että vedin oman pienpanimo-jälleenmyyntioikeus-lakialoitteen pois tästä keskustelusta, kun luulin, että tuo edellinen venyy niin pitkään, että myöhästyisin muuten tapaamisesta.

Olen erittäin mielissäni tästä perusteellisesta ja hyvästä aloitteesta, minkä edustaja Kaikkonen on tehnyt, ja toivon todellakin alkoholilain kokonaisuudistusta tehtäessä, että tähän suhtauduttaisiin kaikella vakavuudella. Olisin toki toivonut, että puhemiesneuvosto olisi laittanut tämän myös talousvaliokuntaan, ja miksei, koska tässä on poliisi keskeisessä roolissa yhtenä toimijana — mihin Kaikkonen vahvasti viittaa omassa lakialoitteessaan, että paikallinen järjestäjä ja poliisi yhdessä voivat sen harkinnan tehdä — tätä olisi ollut hyvä myös hallintovaliokunnassa käsitellä. Mutta erityisesti tällä on talouteen liittyvä kytkös, ja siinä mielessä toivoisin, että kun meillä alkoholipolitiikkaa jatkossa käsitellään — ja olen kyllä ainakin puhemiehelle ja edelliselle pääsihteerille toiveeni asettanut ja myönteistä valoa saanut — niin näissä asioissa, jotka alkoholipolitiikkaan liittyvät, sen lainsäädännön uudistusvaiheessa ehdottomasti pitää pyytää lausunnot myös talousvaliokunnalta ja maa- ja metsätalousvaliokunnalta. Erityisesti alkutuotannon osuus: meillä on jo pelkästään Altian sopimusviljelijöitä 50 000 hehtaarilla tässä maassa, jotka tuottavat, ja pienpanimotuotanto on erityisen keskeisessä osassa.

Meidän ei ole syytä kiistää missään tapauksessa näitä merkityksiä, joita haitoilla on. Emme me niitä karkuun pääse millään, ja minä olen tässä aistunut, että me emme saisi nyt tukehduttaa tätä niin, että meillä vain sosiaali- ja terveystalouden päätät meidän alkoholi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

lipolitiikasta tässä maassa. Kyllä se on tämän eduskunnan ja eri asiantuntijavaliokuntien oikeus tuoda siihen koko kulttuuriin ja koko alkoholipolitiikkaan oma näkemyksensä, koska sillä on myös muita vaikutuksia.

Alkon monopoliasemaa en lähtisi murtamaan tai vaarantamaan, se on varmasti meille tärkeä asia, mutta olen samaa mieltä kyllä tästä edellä esitetystä, että erityisesti esimerkiksi pienpanimoille pitäisi luoda jälleenmyyntioikeus tuonne 9,5 prosenttiin asti ja poistetaan sieltä ne kioskipakot ja se, että näihin kioskeihin pitää olla omat sisäänkäynnit. Tehdään siitä toimivampaa, helpompaa niin, että se myös vaikuttaa siihen elinkeinoon, enkä usko, että humalahakuinen suomalainen lähtee ostamaan pienpanimosta vahvoja oluita. Ei semmoista ihmettä tulla näkemään. Se olisi matkailullisesti tuolla vaikka Savon sydämessä oleva pienpanimo, joka voisi olla yksi alueen matkailun vetovoimainen kohde. Ja mikä sen hienompaa kuin se, että me voisimme vaikkapa jossain vaiheessa pohtia sitä, onko pienpanimoilla, joilla on ravintola, mahdollisuus myydä sieltä jossakin rajoitetussa määrin.

Ja kun nyt tänne korokkeelle tulin, niin täytyy sanoa, että toivotaan, vaikka nyt salissa ei ole yhtään sosialidemokraattia, jotka erityisesti vastustavat ravintoloitten alvin laskua alkoholien osalta, että tätä keskustelua me voisimme käydä kehittävässä mielessä, sillä minun mielestäni ravintolassa nautittu alkoholi on parempi kuin kotona ryypätty.

18.51 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Aihe on todellakin sen verran innoittava, että tämä pönttöön puhumisen epidemia alkaa levitä.

Arvoisa puhemies! Tosiaan elämme byrokratian ja kieltojen Suomessa, ja olisi syytä siirtyä kohti aikaa, jolloin joustavammin voitaisiin huomioida erilaisia tilanteita ja käytäntöjä, ja uskon edustaja Kaikkosen tavoin siihen, että paikallisia toimijoita ja tilaisuuksien järjestäjiä kannattaa kuulla ja heillä on paras taito arvioida sitä, miten alkoholijuomat sopivat erilaisiin tilaisuuksiin. Siinä mielessä tämä aloite, joka nyt on käsittelyssä, on erittäin hyvä. Annettaisiin lisää harkintavaltaa heille, jotka tilaisuuksia järjestävät, miten he toteuttavat ja miten siellä toimitaan.

Meillä on olemassa hyvä ja toimiva järjestyslaki, jonka 4 §, kuten tässä aloitteessakin todetaan, sallii päihdyttävän aineen nauttimisen puistossa tai muulla siihen verrattavalla yleisellä paikalla siten, että nauttiminen sekä siihen liittyvä oleskelu ja käyttäytyminen eivät estä tai kohtuuttomasti vaikeuta muiden oikeutta käyttää paikkaa varsinaiseen tarkoitukseensa. Lisäksi meillä on siis kokoontumislaki, jonka 23 § säätelee, että järjestäjillä ja poliisilla on oikeus kieltää päihdyttävien aineiden hallussapito yleisessä kokouksessa tai yleisötilaisuudessa. Näillä säädöksillä siis varsin hyvin voidaan, jo nykyisin säädöksin, ilman tätä alkoholilain pykälää, hoitaa tilanne niin, että ongelmista päästään eroon tai että nauttiminen voidaan rajata.

Tässä esityksessä 58 §:n 3 momentti kuuluu niin, että alkoholijuoman nauttiminen on kielletty huoneistossa tai muussa paikassa, johon on järjestetty julkinen tilaisuus, mutta sen perässä on lause, joka myös viittaa ikään kuin tämän järjestämis- ja kokoontumislain sisältöihin. Tässä todetaan niin, että poliisi voi, milloin yleinen järjestyksen ylläpitäminen niin vaatii, kieltää alkoholijuomien nauttimisen julkisella paikalla, ja tämä olisi ihan hyvä säilyttääkin siinä alkoholilain yhteydessä, jolloin siinä olisi viittaus suoraan näihin järjestämislakiin ja kokoontumislakiin.

Meillähän on ollut aika yleisestikin keskustelua varsinkin edellisten vaalien alla siitä, että nyt on aika normien purulle, ja jonkun verran käytettiin semmoista sanontaakin, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

yhtä uutta normia vastaan pitäisi tällä kaudella purkaa kaksi vanhaa, ja tässä nyt olisi erittäin hyvä normi purettavaksi, tämä alkoholilain pykälä.

Kuten edustaja Juhantalo totesi, asia on muutoinkin ajankohtainen, ja oli ilahduttavaa kuulla edustaja Juhantalon näkemys siitä, että myös keskustalla on halukkuutta nostaa vähittäiskaupoissa myytävien juomien vahvuusrajaa, ja kuten hän totesi, tämä muutos todellakin helpottaisi pienpanimotuotteiden jakelua ja kotimaisten tuottajien asemaa, ja kotimainen kauppa voisi näin ollen paremmin kilpailla matkustajatuontia vastaan. Itse olen sitä mieltä, että vahvuusrajan nostaminen esimerkiksi vahvojen oluiden tasolle olisi hyvä alku. Toivottavasti tässä asiassa nyt päästäisiin yhteisymmärrykseen alkoholilain uudistuksessa niin, että se voitaisiin tällä kaudella toteuttaa.

Tähän alkoholilakiin liittyy monenlaisia, ehkä vähän hullunkurisiakin asioita. Yksi sellainen seikka on ollut asia, joka on meitä rajamäkeläisiä vaivannut. Meillä on siellä Altian tehdas, jossa on vuodesta 1963 toiminut viinamuseo, joka on kuitenkin ollut täysin suljettu yleisöltä, koska alkoholilaki estää yleisön pääsyn sinne. Siinä kuitenkin avin tulkinta on muuttunut niin, että se voidaan avata yleisölle, mutta siinä on edelleen mainontaan ja epäsuoraan mainontaan liittyviä ongelmia liittyen siihen, että siellä ei voida pitää näytillä mitään näitä pulloja tai tuotepakkauksia, jotka liittyvät alkoholiin. Mielestäni tämäkin on asia, joka voitaisiin tässä yhteydessä vaikkapa nyt lainsäädännöllä muuttaa niin, että viinamuseon osalta voitaisiin tällaiset poikkeukset sallia. Toki voidaan, jos halutaan, pitää edelleen siellä 18 vuoden ikäraja, mutta mielestäni sekin on ehkä vähän teennäinen nykypäivänä.

18.56 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin kannatan tätä edustaja Kaikkosen aloitetta. Tosiaan en ole kyllä kirjoittanut sitä alle mutta kannatan noin henkisesti sitä, ja se on nimenomaan sitä normien purkua, missä meidän täytyisi päästä eteenpäin näillä festareilla. Jotkut ihmiset ovat jopa boikotoineet noita festareita nyt sitten tämän nestekiellon vuoksi, ja onhan se aika surkuhupaisaa, että äidinmaidonkorvikkeita ja pillimehutkin on kerätty pois siellä festareilla. Siinä mielessä toivotan onnea tälle lakiesitykselle.

Mutta mitä tulee yleisemmin tähän alkoholipolitiikkaan, niin olen toki sitä mieltä, että myös näiden vahvojen oluiden ja tilaoluiden pitäisi päästä paremmin esille kaupoissa, mutta en sinällään Alkon monopolia lähtisi murtamaan esimerkiksi viinien osalta. Olen itse viiniharrastaja, kiitos tällä alalla tietoisien vaimoni, ja täytyy sanoa, että Systembolagetin ja Alkon valikoimat ovat maailman parhaat. Olen tuolla ulkomailla huomannut, että monesti ne viinivalikoimat ovat hyvin rajattuja siellä. Ne ovat hyvin paikallisia yleensä siellä, eikä Suomessa pikkukauppias pysty pitämään yllä sellaisia viinivalikoimia, tietysti ehkä osuuskauppa paremminkin. Mutta olisi sääli ja aluepoliittisesti myös huono asia, jos Alko joutuisi karsimaan tätä myymäläverkostoaan, ja siinä mielessä on tärkeää, että se säilyisi. Muutenkin täytyy sanoa, että siellä on hyviä, ammattitaitoisia ihmisiä töissä.

Mitä tulee ravintoloihin, niin toki olen sitä mieltä, että ravintola-alan alvia voitaisiin näitten anniskelujuomien osalta alentaa, ja näin ihmiset nauttivat mieluummin siellä ravintolassa sitä alkoholia eivätkä niin, että tulevat kovien pohjien kanssa valmiiksi sinne.

Lopuksi, arvoisa puhemies, haluan puhua ihan omassa asiassani ja monien taiteilijoiden puolesta. Toivon, että jatkoaikoja ei anneta ravintoloille, ellei siellä ole sitä elävää musiikkia, niin kuin tällä hetkelläkin on käytetty. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

18.58 **Kauko Juhantalo kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On oikein mukavaa, että todellista kulttuuria ymmärtävät ihmiset ovat jääneet tänne keskustelemaan tästä tärkeästä asiasta. Minusta tässä on käytetty erinomaisia, hyviä puheenvuoroja monipuolisesti, edustaja Myllykoski juuri tuosta farmarinäkökulmasta, ja yhdyn myös edustaja Kiurun näkökulmaan siitä, että ei tässä halutakaan suuria muutoksia eikä sellaisia voi Suomen alkoholipolitiikassa yhtäkkiä tehdä. Se, että vahvat oluet voitaisiin tuoda kauppaan, on minun mielestäni sellainen liikeyhdys, joka on mahdollinen, mutta liittyen jo mainitsemaani kulttuurirauhallsuuteen, hallitusohjelman sisältöön ja meidän terveyspolitiikkaamme tämän täytyy tapahtua sillä tavalla, että viinit ja viinat säilyvät viinakaupassa, Alkon hallinnassa.

Suhtautuminen alkoholipolitiikkaan vaihtelee paitsi eri puolueissa myös alueellisesti. Edustaja Alatalo nyt lähti pois, hän on viiniharrastaja; minä edustan seutua, jossa perinnejuomana on sahti. Kaikkialla, missä ohra on levinnyt, on sahtikulttuuri ympäri maapallon levinnyt sen viljelyn rajoille saakka, niin myös Suomessa. Mutta tuossa jo jonkin verran menneenä aikana Suomessa levisi hyvin paljon erilaisia herännäiskulttuureja, ja niiden yksi työmaa oli tämän silloisen sahtikulttuurin tukahduttaminen, ja ainoastaan Etelä-Häme ja pohjoinen Satakunta olivat sen verran urhoollisia, että tuo sahtikulttuuri säilyi.

Minä satun olemaan Kankaanpäässä sahtiyhdistyksen puheenjohtaja ja sen moninkertainen tekijä. Se, mihin tässä viitattiin, on, että juuri meidän sillä tavalla vinoutuneen alkoholipolitiikkamme takia suhtautuminen eri tilaisuuksissa vaihtelee, että saako sinne viedä sahtia vai saako siellä juoda sahtia vai pitääkö pyytää lupa poliisilta ja missä hirvijuhlassa ja missä perhejuhlissa sitä saa olla esillä. Meillähän sahti kuuluu jokaiseen perhejuhlaan, kuuluu talkoisiin ja kuuluu heinäpellolla olemiseen, se on luontainen, mutta kun mennään esimerkiksi eteläiseen Satakuntaan, niin kuin edustaja Myllykoski hyvin tietää, niin siellä sahdista ja sahtikulttuurista puhuminen on aivan etäistä. Luullaan, että se on jotain kiljua. Sahtihan on väkevä alkoholijuoma oluena, noin 8 prosentin tapaan. Ei sitä juoda sillä tavalla, että siitä otetaan pöhnää ja tapellaan. Sitä nautitaan sivistyneesti ja jutellaan mukavia. Jalat vähän kyllä horjahtelevat, jos pitkään istuu penkissä, kun yllättäen lähtee liikkeelle. Mutta muun muassa eri pitäjissä on perinneruokat, ja meillä Kankaanpäässäkin perinneruokana on ristavelli, lampaanviulu ja sahti, joka on harvinainen perinneruoka Suomessa, lienee ainoa. Mutta se kuvaa sitä tapaa, millä osataan perinteisesti suhtautua alkoholiin ja alkoholipolitiikkaan.

Toivoisi, että tämän edustaja Kaikkosen erinomaisen hyvän aloitteen ansiosta me useammat täällä ymmärtäisimme, miten myös suomalaisia kokonaisuudessaan olisi hyvä ohjata mietoihin, rauhallisesti nautittaviin juomiin ja hyviin tapahtumiin, hyvään seuraan. Tässä on kyse yhtä paljon kulttuurista — musiikkikulttuurista, tapakulttuurista, kulttuurista yleensä ottaen — silloin, kun puhutaan alkoholin nauttimisesta sillä tavalla, jota edustaja Kaikkosen aloite tarkoittaa. Kannatan lämpimästi.

19.03 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski otti esille tämän valiokuntakäsittelyn. Ainakin siinä alkoholilain kokonaisuudistuksen yhteydessä kannattaa huomioida sivistysvaliokuntaa lausunnonantajana, koska kulttuuri ja sitä kautta festarit ja kulttuuritapahtumat kuuluvat olennaiselta osaltaan sivistysvaliokunnan rooliin.

Vielä palaan tuohon Alkon tehtävään ja rooliin suomalaisessa yhteiskunnassa. Alko maksaa vuosittain osinkoja Suomen valtiolle 40—50 miljoonaa euroa. Se kannattaa pitää mielessä. Jos myymälöiden määrä vähenisi lähes 300:lla, niin se tarkoittaisi myös osinkotulojen pienenemistä valtiolle ja samalla tietysti työpaikkojen menetyksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

Alkon tarjonnasta nostan vielä sen esille, että Alko on lisännyt huomattavassa määrin alkoholittomien tarjontaa hyllyillään ja hyvään alkoholikulttuuriin kuuluu myös alkoholittomien juomien saatavilla pitäminen. (Mikko Alatalo: Myöskin kysyntä on lisääntynyt!) — Kysyntä on lisääntynyt. Mutta kysyntä lisääntyy, kun tarjontakin lisääntyy. — On ihmisiä, jotka eivät sitten esimerkiksi kuljettajaroolin takia voi nauttia alkoholijuomia. Tämä on sellainen seikka, mikä Alkossa on hoidettu erityisen hyvin nykyään.

19.04 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Viimeinen pullo, jonka itse olen Alkosta ostanut, oli pullo alkoholitonta viiniä, mutta myönnän, että olen sieltä kyllä ihan alkoholillistakin viiniä ostanut. Mutta se kuvaa tätä pientä kulttuurinmuutosta myös, mikä osaltaan on tapahtumassa, että niillekin kysyntää alkaa olla.

Minulla voisi olla mielipiteitä näihin muihinkin asioihin, mitä tässä on ollut keskustelussa, mutta ehkä ne liittyvät monilta osin alkoholilain kokonaisuudistukseen, ja keskustellaan siitä sitten vielä syvällisemmin erikseen. Mutta minä haluan lämpimästi kiittää hyviä kollegoita aivan erinomaisista puheenvuoroista tässä illan mittaan. Minä olen lähes häkeltynyt tällaisesta lämpimästä vastaanotosta tälle aloitteelle. Tämähän ei mikään vallankumous ole eikä mikään suuren suuri muutos edes vaan itse asiassa aika pieni muutos lainsäädäntöön, joka palauttaisi tuon vanhan käytännön, mikä parilla kolmella festivaalilla oli.

Edustaja Kiuru toi esille näitä alkoholin ongelmia, ja se oli ihan aiheellista. Meillä on yhteiskunnalle suuret kustannukset alkoholin väärinkäytöstä. Monella suomalaisella on ongelmia, monella on lähipiirissä ihminen, jolla on ongelmia alkoholin kanssa. Tämä on kaikki totta.

Ovatko sitten tähän isoon kuvaan oikeat ja ainoat keinot kiellot, saatavuuden rajoittaminen, verotus? Varmaan niillekin on perusteensa, ja näitä kaikkia tietystä määrin tarvitaan, mutta minä itse näen kuitenkin, että pidemmällä tähtäimellä se oikea vastaus on kuitenkin siihen kulttuuriin vaikuttaminen. Se on vaikeaa, se on varmasti hidasta, mutta siitä huolimatta siihen suuntaan kannattaa mennä, että koetetaan tervehdyttää tätä alkoholikulttuuria sivistyneeseen suuntaan. Ja kun meillä on näitä muutamia onnistumisia tälläkin saralla, kuten nämä vanhat käytännöt Järvenpään Puistobluesissa tai Pori Jazzeilla, niin otetaan oppia näistä harvoista onnistumisista, mitä meillä alkoholipolitiikassa, alkoholikulttuurissa on, ja annetaan niille uudestaan mahdollisuus ja puututaan niihin asioihin, missä ongelmia alkoholin suhteen on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.